

Bureau Financieel Toezicht

‘Ons toezicht hangt af van specifieke signalen’

Het aantal handhavingsmaatregelen dat Bureau Financieel Toezicht (BFT) vorig jaar heeft opgelegd, is toegenomen. Behoorlijk toegenomen zelfs. Dit zegt Thieu Coffeng, directeur bij het BFT. Volgens hem is de organisatie steeds meer risicogericht gaan werken waardoor problemen bij notarissen eerder worden gesignaleerd. ‘Het gaat erom dat je de risicogevalen tijdig uit de markt haalt. We moeten allemaal kunnen vertrouwen op de rol en de positie van de notaris.’

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

De bredere rol die het BFT sinds 2013 heeft, lijkt volgens het BFT zijn vruchten af te werpen. Sindsdien houdt de organisatie niet alleen financieel toezicht, maar let het ook op kwaliteit en integriteit. Vooruitlopend op het jaarverslag dat medio juni uitkomt, kan Thieu Coffeng melden dat het aantal handhavingsmaatregelen fors is toegenomen. Hieronder vallen waarschuwingsbrieven, een normoverdragend gesprek, een pre-tuchtrechtelijk gesprek en het indienen van een tuchtklacht. Ook in die laatste categorie merkt de directeur een toename. ‘We hebben vorig jaar meer tuchtklachten ingediend. Waar in 2014 nog sprake was van 7 tuchtklachten is dit in 2015 opgelopen naar 17. Ook hebben er vorig jaar 23 normoverdragende en 7 pre-tuchtrechtelijke gesprekken plaatsgevonden. Wij zijn zelf meer risicogericht gaan werken en hebben ons

onder andere thematisch gericht op financieel kwetsbare kantoren. Mede in die categorie hebben wij ook de handhaving uitgevoerd.’

REGIO'S

Martin Freijssen is teamleider notariaat. Volgens hem is de toename zichtbaar in het financiële deel, maar ook in het stuk kwaliteit en integriteit. Om dichter op de notariskantoren te zitten, is de toezichthouder sinds vorig jaar in regio's gaan werken. ‘Ons team is verdeeld in drie gebieden: noord, midden en zuid. Per regio werken wij met een man of vijf. Deze mensen zitten verspreid over het hele land en kunnen veel werkzaamheden vanuit huis doen. Zo'n team bestaat uit personen die financieel goed zijn onderlegd en mensen met een notariële achtergrond die meer letten op de kwaliteit en integriteit. Gezamenlijk houden zij het toezicht op bijna driehonderd kantoren per regio’, legt Freijssen uit. De teams halen hun informatie uit verschillende stukken.

Martin Freijssen en Thieu Coffeng

Zo komen er signalen binnen van de Belastingdienst, Kadaster, notarissen, medewerkers van kantoren en particulieren. Daarnaast zijn er de kwartaalcijfers, jaarcijfers en – sinds 2015 – de samenstellingsverklaring.

SAMENSTELLINGSVERKLARING

Over die – voor het BFT – zo belangrijke samenstellingsverklaring van de accountant is nogal wat te doen geweest. Coffeng: ‘Die samenstellingsverklaring is in het leven geroepen om ons als toezichthouder van meer betrouwbare informatie te voorzien. Alleen op die manier kunnen wij met deskresearch een onderscheid maken tussen niet-risicovolle en risicovolle kantoren en kunnen wij kantoren een ontheffing verlenen.’ Freijssen vult aan: ‘Om een ontheffing te krijgen, is het van belang dat je goede cijfers aanlevert en kunt aantonen dat je geen kwetsbaar kantoor hebt. Je kunt namelijk wel goede cijfers aanleveren, maar toch kwetsbaar zijn. Dan val je toch in een risicocategorie.’ Bij het omschrijven van de verschillen tussen de kwartaalcijfers en de jaarcijfers van het kantoor ging het bij veel notarissen mis. Coffeng: ‘Bij binnenkomst van de ontheffingsverzoeken bleek dat niet iedereen scherp genoeg had geformuleerd hoe zijn kantoor in elkaar zit en waarom hij

'Het ligt aan de normschending. Iets dat zeer ernstig is, laat je niet liggen'

of zij aan de criteria voldoet. Er ontbrak vaak een toelichting op de informatie die zij aanleverden én juist die toelichting is voor ons belangrijk.' Dat leidde tot veel afwijzingen, onrust in het notariaat en een tweede ronde met een herbeoordeling in de bezwaarfase. Veel verzoeken om een ontheffing werden alsnog toegewezen. In 2016 moet dit allemaal soepeler gaan. 'Het notariaat en wij hebben ervan geleerd. Zo gaan wij het dit jaar ook publiceren in de *Staatscourant* en kijken wij nog eens naar de voorwaarden. Het gaat er uiteindelijk om dat je de risico's uit de markt haalt', aldus de directeur. 'Van het notariaat hebben wij in deze niet alleen negatieve, maar ook heel positieve reacties ontvangen. Notarissen zeggen nu zelf kritischer te kijken en bewuster te zijn van de financiële positie van het kantoor.'

NORMSCHENDING

De cijfers en informatie die het BFT binnenkrijgt, worden nauwkeurig beoordeeld door de mensen van het regioteam. Zij hebben zeven criteria: liquiditeit, solvabiliteit, resultaat, bewaringspositie, kwaliteit, integriteit en overig.

Kantoren die op vier van de zeven punten 'hoog' scoren, worden als hoog-risicokantoor beschouwd. Natuurlijk zijn er ook uitzonderingen op die regel. Freijssen: 'Het kan zijn dat het financieel geweldig gaat met een kantoor, maar er een bepaald onderzoek loopt naar een feit dat dusdanig ernstig is dat het indienen van een tuchtklacht nodig is.' Coffeng: 'Het ligt inderdaad aan de normschending. Iets dat zeer ernstig is, ook al betreft het één criterium, laat je niet liggen totdat je er vier hebt. Die pak je meteen op.'

ZWARE GEHEIMHOUDINGSPLICHT

Het BFT wordt nog weleens verweten weinig zichtbaar te zijn. Volgens Coffeng kan het niet anders. 'Wij hebben een hele zware geheimhoudingsplicht. Daarom zijn wij zeer terughoudend in het delen van informatie, helemaal financiële. Ook met derden.' Persoonlijke gevallen worden dan ook zelden besproken met de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). 'Er is altijd een groep twijfelgevallen. Die cases bespreken wij wel, maar noemen wij niet bij naam en toenaam. Dat mogen wij gewoon niet van de wet', legt Coffeng uit.

SPECIFIEKE SIGNALLEN

Wel wisselt de toezichthouder gegevens uit met de beroepsorganisatie. BFT en KNB hebben een zogenaemde overlegcommissie waarin zij bespreken wat wel en niet kan. Op die manier komen cases geregeld langs. Ook krijgt het BFT van de beroepsorganisatie een lijst met geplande audits. Op die manier krijgt een kantoor niet in dezelfde week bezoek van twee organisaties. Coffeng: 'Wij richten ons op de normschending. De audits van de KNB op kwaliteitsbevordering. Wij zijn dan ook geen adviseur voor het notariaat over bedrijfsvoering en gaan ook niet zomaar langs. Ons toezicht hangt af van specifieke signalen.' 'Natuurlijk krijgen wij wel gevallen van de KNB door waar bijvoorbeeld al een herauditor is geweest en het nog steeds niet goed gaat', vult Freijssen aan. De heren zijn van mening dat de zogenaemde rotte appels er zeker worden uitgehaald. 'Alleen wil ik het geen rotte appels noemen', zegt Coffeng. 'Dat zou betekenen dat

▶▶ iemand door en door fout is. Er zijn echter ook legio voorbeelden van notarissen die wel een normschending hebben gepleegd, maar van de tuchtrechter een berisping, waarschuwing of tijdelijke schorsing krijgen. Veel hebben hun werkzaamheden verbeterd. Dan hebben wij ook ons doel bereikt. We moeten immers allemaal kunnen vertrouwen op de rol en de positie van de notaris.'

THEMA'S

In 2016 richt het BFT zich op verschillende onderwerpen. Zo werkt het in het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) met verschillende organisaties aan faillissementsfraude. 'Ook in die keten kan een notaris een rol vervullen', zegt Coffeng. De mensen die zich bezighouden met kwaliteit en integriteit richten zich dit jaar extra op integriteitsschendingen, rechtszekerheid en de bescherming van belangen van derden. 'Er zijn signalen binnengekomen waaruit blijkt dat wij iets met deze thema's moeten. Die nemen wij serieus', licht Freijssen toe. Verder besteedt de toezichthouder dit jaar extra aandacht aan grote kantoren en aan boedelafwikkelingen. Freijssen: 'Elk jaar kiezen we een thema waarop wij extra reageren. In 2015 was dat de koopsom, nu grote kantoren en boedelafwikkelingen. We selecteren een aantal

kantoren waarbij deze onderwerpen spelen en lichten dan een paar aspecten uit.' Coffeng vult aan: 'De doelstelling is om niet altijd op signalen af te gaan, maar ook af en toe naar een thema te kijken. Op die manier kunnen wij specifiekere aandacht besteden aan dit soort elementen.' Ook wil de toezichthouder zich dit jaar wat meer laten zien. 'Natuurlijk is er de zware geheimhoudingsplicht, maar je merkt dat het notariaat ons meer wil zien. We zijn vorig jaar al een keer op uitnodiging naar een ledenraadvergadering van de KNB geweest. Hier konden de leden vragen stellen over het proces rond de samenstellingsverklaringen. De leden leken onze komst te waarderen en dit zou daarom vaker kunnen gebeuren. Misschien kunnen we af en toe de ringen bezoeken', zegt de directeur. Een trend in soort cases ziet het BFT niet, maar voorbeelden zijn er wel. Zo komt het voor dat notarissen passeren zonder dat alle comparanten aanwezig zijn, een handtekening onder een minuutakte ontbreekt of overdrachtsbelasting aan het eigen resultaat wordt toegevoegd. Freijssen: 'Door te vertellen wat je doet, wat je tegenkomt én het notariaat tips te geven, ben je preventief bezig. Iets dat eigenlijk niet kan, gebeurt namelijk niet altijd doelbewust.'

DE TOEKOMST VAN TOEZICHT

'Wij leven niet alleen in het hier en nu, maar kijken ook naar de ontwikkelingen om ons heen. Wat gebeurt er met de verschillende doelgroepen waar wij toezicht op houden? Welke veranderingen vinden er plaats? Hoe gaat het met digitalisering bij de juridische beroepen? Je moet dit meenemen in de gedachtevorming van hoe het toezicht er in de toekomst uit gaat zien', zegt Coffeng over de toekomst. 'Als het notariaat videogesprekken gaat voeren via de computer, dan zullen wij daar als toezichthouder ook op moeten anticiperen.' Voor het BFT zelf is het ook niet ondenkbaar dat er in de toekomst meer digitaal gebeurt. De organisatie moet – net als andere partijen binnen de overheid – de aankomende jaren 8,9 procent bezuinigen. Coffeng: 'De tools om video conferences te houden, zijn er. Het is dan ook niet ondenkbaar dat wij hier in de toekomst ook gebruik van maken voor gesprekken met notariskantoren. Hoe minder wij voor informatie naar kantoren hoeven, hoe meer wij ons kunnen richten op risico's die wij van belang achten.' Het bezoek aan een kantoor zal echter niet verdwijnen. 'Je wilt altijd dat persoonlijke contact hebben en ter plaatse feiten kunnen vaststellen. Je moet kunnen ervaren wat de sfeer op een kantoor is. Toezicht is feitenvaststelling, maar ook voelen', besluit hij. ■